

Ursula Burkhardová

Nepříjemní příbuzní přírodních duchů

Mnoho let jsem tuto otázku nosila v sobě. Mezitím jsem se lecčemu ve viditelném světě naučila rozumět a neočekávala jsem už odpověď na otázku, v čem tkví vlastní důvod výsměchu gnómů našemu lidskému myšlení. A tu, není tomu tak dávno, se mi jí přece jen dostalo. Přečetla jsem si ji v jedné přednášce Rudolfa Steinera*. Co teď budu vyprávět, tedy není vlastní zážitek, nýbrž shrnutí toho, čeho jsem se dopracovala čtením. Je to prostě příklad duchovně zrakově postiženého, který sám vnímá jen část a k pochopení celku potřebuje pomoc.

Rudolf Steiner v této přednášce popisuje elementární bytosti, které lze velmi obtížně vnímat, i když je člověk hodně pokročilý v duchovním zření. Chtějí totiž zůstat skryté. Nazývá je pošetilci a jsou opakem svých příbuzných, tedy gnómů utkaných z rozumové látky. Tito pošetilci se rádi zdržují tam, kde jsou myšleny chytré myšlenky, tedy v knihovnách u dobrých knih a u chytrých lidí. Skutečně chytří lidé mívají jako doprovod celý houf pošetilců. Výsměch přechytralých gnómů patří mnohem spíše těmto hloupým příbuzným než myšlenkovým pokusům lidí, kteří nejsou z jejich hlediska ničím neobyčejní. Kdekoli se takoví pošetilci

Česky vyšlo jako Poměr hvězdného světa k člověku a člověka k hvězdnému světu, Michael, Svatý Kopeček 2000, str. 63nn; překladatel neuveden. (Pozn. aut. a vyd.)

zdržují, lze se setkat i s posmívajícími se gnómy.

Dokážu vnímat jen gnómy a jejich výsměch, vlastní příčinu výsměchu, gnómům příbuzné hloupé elementární bytosti, nevidím. Tyto, jak je nazývá Rudolf Steiner, abnormální elementární bytosti mají za úkol podporovat člověka při zadržování jeho myšlenek. Bez jejich pomoci by se myšlenky rozplývaly jako pára. Tak jako jejich příbuzní, chytří gnómové, tvoří venku formy krystalů a dávají jim pevnost, zpevňují oni myšlenky a dávají jim váhu, aniž by však přitom chápali něco z jejich obsahu a aniž by se také sami stávali chytřejšími. Za základ lidské chytrosti tedy vděčíme těmto nanejvýš pošetilým gnómovitým bytostem.

Také zájem o svět krásna, tedy o svět umění, je v člověku probouzen opakem krásna, praošklivostí. Elementární duchové, příbuzní bytostem vzduchu a vody a vypadající jako ohavní pavouci, jsou všude, kde se pěstuje pravé umění. Z moře ošklivosti vyzvedává člověk krásno. A jen díky tomu, že tu je tato ošklivost, že tu jsou tyto elementární bytosti, se člověk může nadchnout pro umění. Pavoukovité bytosti, popisuje Rudolf Steiner, se neustále mění a každou vteřinu ukazují novou ošklivost. Tím působí ještě ošklivěji a vzbuzují odpor u svých krásných příbuzných, u sylf a undin.

Ale nejen sylfy, gnómové a undiny se zlobí na své nepříjemné příbuzenstvo. Také salamandři odmítají jistě příslušníky svého rodu, tvořící svým zvláštně utvářeným teplem protiklad k nim samým. Tak jako ošklivé bytosti slouží kráse a podněcují lidi, aby ji uskutečňovali, probouzejí tyto nepříjemné tepelné bytosti v lidech potřebu usilovat o dobro. Rudolf Steiner je popisuje jako neobyčejně stydlivé a žijící v ústraní. Pro toto chování mají zřejmě své důvody. Jejich povaze a působení se již blíže nevěnuje.